Súd:	Okresný súd Prešov
Spisová značka:	17C/78/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8123210189
Dátum vydania rozhodnutia:	23. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Eva Lampartová
ECLI:	ECLI:SK:OSPO:2024:8123210189.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- 17 - 17C/78/2023

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Evou Lampartovou v právnej veci žalobcov: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX C. D., 2. E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX C. D., 3. F. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX/X, XXX XX C. D., 4. G. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX C. D., všetci žalobcovia právne zastúpení: JUDr. Michal Matala, advokát so sídlom T. G. Masaryka 8, 984 01 Lučenec, proti žalovanému: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 813 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

- 16 - 17C/78/2023

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 15 000 EUR v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 15 000 EUR v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 8 000 EUR v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 4. rade sumu 9 000 EUR v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

V. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

VI. Žalobcovia v 1. až 4. rade m a j ú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením, po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

- 15 - 17C/78/2023

1. Žalobou doručenou súdu dňa 06.11.2023 sa žalobcovia domáhali, aby súd zaviazal žalovaného na úhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to žalobcom v 1. a 2. rade každému po 35 000 EUR a žalobcom v 3. a 4. rade každému po 25 000 EUR.

2. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 20.05.2022 o 18:20 hod. došlo k tragickej dopravnej nehode na ceste III/3174 medzi obcou Jakubovany a mestom Sabinov, ktorú spôsobila vodička H. I., nar. XX.XX.XXXX, ktorá ako účastník cestnej premávky a súčasne ako vodič motorového vozidla porušila ustanovenia § 16 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pretože počas toho ako viedla motorové vozidlo značky Volkswagen Golf s ev. č. J. XXX G. v smere jazdy od obce Jakubovany do mesta Sabinov, počas prejazdu križovatkou tvaru „T“, do ktorej prichádzala z vedľajšej cesty, rýchlosť jazdy neprispôsobila svojím schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, ani stavu a povahe vozovky, následkom čoho došlo k prejdeniu predmetného vozidla do protismerného jazdného pruhu, kde došlo k zrážke s protiidúcim bicyklom, ktorý v tom čase viedol E. B., nar. XX.XX.XXXX, pričom následkom zrážky a následného nárazu cyklistu do prednej časti motorového vozidla utrpel menovaný E. B. poranenia, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou, a to pomliaždenie až rozdrvenie mozgu s vnútrolebečným zakrvácaním pri zlomeninách kostí lebečnej klenby a spodiny, ktorým na mieste dopravnej nehody podľahol. Protiprávnym konaním vodička porušila ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a za svoj skutok bola právoplatne odsúdená trestným rozkazom Okresného súdu Prešov sp. zn. 3T/84/2022 zo dňa 16.08.2023. Následkom trestného činu bola bezprostredná a náhla smrť E. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorý bol synom žalobcov v 1. a 2. rade a bratom žalobcov v 3. a 4. rade. V dôsledku protiprávneho konania vodičky bolo neoprávnene zasiahnuté do osobnostných práv všetkých žalobcov, pretože náhlym úmrtím ich rodinného príslušníka bolo trvalo a neodstrániteľne zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života. Pozostalí žalobcovia citlivo vnímajú traumatizujúci dôsledok tohto protiprávneho konania. Žalobcovia v 1. a 2. rade prišli o svojho prvorodeného syna a žalobcovia v 3. a 4. rade o svojho najstaršieho brata. D. E. B. prišla absolútne neočakávane a nepredvídateľne vo veku 41 rokov. Jeho smrť žalobcov šokovala, ochromila, obzvlášť ťažko zasiahla a mimoriadne traumatizovala, pričom do dnešného dňa sa nevedia s jeho stratou zmieriť. V dôsledku jeho straty je rodina ochudobnená o rodinný život a zdieľanie citov, lásky a radosti s ním prežívaných. Vo všetkých žalobcoch vyvoláva jeho smrť pocity smútku, ľútosti, beznádeje a psychické utrpenie. Rodinné vzťahy medzi žalobcami a nebohým E. B. boli bezproblémové. Boli súdržnou rodinou a pre každého jej člena bola rodina prvoradá. Každá spomienka na syna, resp. brata vyvoláva v žalobcoch pocit beznádeje niečo zmeniť, ochromí ich a nevedia sa na nič sústrediť. Po tragédii prežívajú všetci členovia rodiny traumu, zúfalstvo, smútok, citovú ujmu, úzkosť z trvalej straty blízkej osoby a nemožnosti ďalšieho spoločného života s blízkou osobou. Nebohý E. B. mal bezkonfliktnú, srdečnú a empatickú povahu. Bol vždy pozitívne naladený. Veľmi rád a často aktívne športoval. Medzi jeho obľúbené aktivity patrila turistika a najmä bicyklovanie, ktoré sa mu nakoniec stalo osudným. O šport sa zaujímal aj pasívne ako divák a bol častým návštevníkom rôznych športových podujatí, najmä futbalových a hokejových zápasov. Rodičom pomáhal so starostlivosťou o domácnosť, záhradu, pole a hospodárstvo a prispieval im finančné na chod domácnosti. So súrodencami mal veľmi dobré vzťahy a pomáhal im tiež s výchovou a starostlivosťou o ich deti. Žalobcovia teda s nebohým tvorili plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami, bez akýchkoľvek patologických čŕt. Žalobcovia v 1. a 2. rade ako rodičia mali s nebohým E. B. vždy bezproblémové a harmonické vzťahy. Bol ich prvorodeným potomkom a celý život žili v spoločnej domácnosti na stále aktuálnej adrese pobytu žalobcov v 1. a 2. rade, navzájom si pomáhali a neustále mali o čom hovoriť. Žalobcovia v 1. a 2. rade nebohého vychovali, vyrástol pri nich a mali spolu množstvo spoločných zážitkov z detstva i dospievania. Pre oboch rodičov bol nebohý stabilnou oporou v dôchodku. Žalobkyňa v 1. rade odmieta komunikovať na tému dopravnej nehody a so stratou sa doposiaľ nevie vyrovnať. Ani žalobca v 2. rade sa so stratou prvorodeného syna doposiaľ nevie vyrovnať a zhoršil sa mu zdravotný stav. Po dopravnej nehode sa zmenil pokojný život žalobcov v 1. a 2. rade, stále u nich pretrvávajú spomienky na nebohého a trauma sa prejavila dokonca i na jej fyzickom vzhľade žalobkyne v 1. rade, keď po dopravnej nehode výrazne schudla. Nebohý bol pre žalobcov v 1. a 2. rade nenahraditeľnou osobou a tragédia na nich dolieha mimoriadne traumatizujúco. Žalobcovia v 3. a 4. rade mali s nebohým veľmi dobrý vzťah, vyrastali spolu v harmonickej rodine, trávili spolu veľa času a majú množstvo spoločných zážitkov. Žalobca v 3. rade chodieval s nebohým do jednej školu a trávili spolu celé dni. Ich harmonický vzťah pretrval do dospelosti, kedy si navzájom pomáhali – nebohý pomáhal žalobcovi v 3. rade so stavbou rodinného domu i so starostlivosťou o jeho deti a rovnako tak žalobcovi v 4. rade pomáhal so starostlivosťou o jeho deti. Často sa žalobca v 3. rade s nebohým navštevovali a tak žalobca v 3. rade, ako aj žalobca v 4. rade boli s nebohým prakticky v každodennom kontakte, a to i napriek tomu, že v čase dopravnej nehody už žalobca v 3. rade nežil s nimi v spoločnej domácnosti. Vzhľadom na vek žalobcov v 3. a 4. rade a vek nebohého, bolo možné predpokladať, že ich vzťahy by pokračovali ešte niekoľko desaťročí. Obaja žalobcovia v 3. a 4. rade sú mimoriadne traumatizovaný stratou najstaršieho brata a v dôsledku nehody prišli o akúkoľvek možnosť

žiť s nebohým bratom rodinným životom, najmä navštevovať sa, zdieľať radosti i starosti, radiť sa, pomáhať si a podobne. Trápia sa, pretože brat bol pre nich nenahraditeľnou osobou. Žalobcovia v 1. až 4. rade mali za to, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je v prípade tak intenzívneho zásahu do ich osobnostných práv postačujúca. Neodstrániteľnosť a trvalosť následku, spočívajúceho v úmrtí blízkej osoby, opodstatňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Za účelom preukázania kvality vzťahov pred nehodou a intenzity zásahu navrhli žalobcovia výsluch ich samotných, ako aj svedkov. Čo sa týka pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, poukázali na to, že vodička je zodpovedná za nemajetkovú ujmu podľa § 16 Občianskeho zákonníka, avšak povinnosť nahradiť spôsobenú škodu má nielen vodič motorového vozidla, ale aj žalovaný ako poisťovateľ motorového vozidla značky K. L. M.: J. XXX G., ktorým bola spôsobená škoda, a to s poukazom na § 15 zákona o PZP. Žalobcovia s poukazom na eurokonformný extenzívny výklad pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. mali za to, že si môžu uplatňovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy priamo voči žalovanému, pretože je ich nárok je krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom poukázali aj na rozhodnutie ESD vo veci C-22/12 Haasová, ako aj judikát č. R 61/2018. Žalobcovia považovali nimi uplatnenú výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch za primeranú závažnosti vzniknutej ujmy (zásah do ochrany osobnosti, a to práva na súkromie a rodinný život žalobcov a rozvoj citových väzieb s blízkou osobou). Záverom poukázali aj na aktuálnu makroekonomickú situáciu v SR a predpoklad nepriaznivého vývoja hlavných ukazovateľov, čo považovali za nevyhnutné zohľadniť pri určení výšky nemajetkovej ujmy, pretože inflácia znehodnocuje náhradu ujmy vyjadrenej v peniazoch. Inflácia v SR pritom dosiahla 3,2 % za rok 2021 podľa Štatistického úradu SR, 14,2 % k 09/22 podľa údajov NBS a 18 % a 22 % v roku 2023 podľa odhadu NBS, čo predstavuje markantný vplyv na požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe, doručenom súdu dňa 14.11.2023, navrhol žalobu v celom rozsahu zamietnuť a priznať mu nárok na náhradu trov konania. Úvodom konštatoval, že Najvyšší súd SR dospel k záveru o existencii pasívnej vecnej legitimácii poisťovne extenzívnym výkladom pojmu škoda a poukázal na to, že dôkazné bremeno preukázania nároku leží na žalobcoch. Mal ale za to, že výsluchy žalobcov môžu slúžiť iba ako podporný dôkaz, pretože tieto nepredstavujú výsluchy tzv. tretích osôb, t.j. nezaujatého svedka, ktorý nemá právny záujem na výsledku konania. Žalobcovia totiž budú svojimi tvrdeniami sledovať výlučne svoj subjektívny záujem na priznaní nie zanedbateľnej finančnej sumy. Namietal, že žalobcovia doposiaľ nepreukázali úzke rodinné vzťahy a zároveň zo žaloby nevyplýva, kto sú ďalšie osoby, ktoré žiadajú vypočuť. Žalovaný ďalej vo vyjadrení namietal aj spoluzavinenie zo strany nebohého E. B., pretože relácie o priebehu dopravnej nehody vyplýva, že tento ako cyklista nemal bezpečnostné prvky, a to prilbu. Navrhol preto, aby súd vyhodnotil mieru spoluzavinenia, pretože absencia prilby mohla mať vplyv na jeho ujmu na zdraví v dôsledku ktorej došlo k smrti (pomliaždenie až rozdrvenie mozgu s vnútrolebečným zakrvácaním pri zlomeninách kostí lebečnej klenby a spodiny). Žalovaný mal za to, že nepoužitím prilby poškodený porušil svoju všeobecnú prevenčnú povinnosť počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví. Vo vzťahu k týmto okolnostiam žalovaný navrhol vypočuť vodičku H. I. a jej spolujazdcov N. B. a J. B.. Čo sa týka samotnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, túto považoval za neprimeranú. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/301/2012 zo dňa 31.03.2016, v zmysle ktorého je možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na ochranu osobnosti iba v prípade, ak nepostačuje primerané morálne zadosťučinenie. Mal za to, že musí ísť o výnimočné situácie, kedy morálne zadosťučinenie nepostačuje a zásah do osobnostných práv bol extrémneho rozsahu. Hoci smrť nebohého sa negatívne prejavila v súkromnom živote žalobcov a zasiahla ich psychický stav, nezakladá to automaticky nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vychádzajúc z rozhodovacej praxe súdov argumentoval, že výška nemajetkovej ujmy sa odvíjať od zákonných kritérií, ktorými je závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Nesmie dôjsť k zneužívaniu tohto inštitútu. Priznanie nemajetkovej ujmy nemá byť reparáciou a nesmie byť prostriedkom obohacovania, či pôsobiť likvidačne. Zdôraznil, že nesmie byť pripísané na škodu žalovanému, že je právnickou osobou – poisťovňou, ohľadom čoho citoval z rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015. Mal za to, že pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy by súd mal brať na zreteľ: 1. kritéria na strane žalobcov (intenzita vzťahu s nebohým, vek zomrelého, vek žalobcov, otázka hmotnej závislosti žalobcov na nebohom, prípadne poskytnutie inej satisfakcie); 2. kritéria na strane zodpovednostného subjektu (postoj zodpovednostného subjektu, dopad udalosti do duševnej sféry zodpovednostného subjektu, majetkové pomery zodpovednej osoby); 3. kritéria na strane poškodeného (miera zavinenia resp. spoluzavinenia na vzniku predmetnej udalosti, ktorou došlo ku zásahu). Žalovaný poukázal aj na rozhodovaciu prax všeobecných súdov, z ktorej vyplýva značný rozptyl priznávaných súm odškodnenia nemajetkovej ujmy

a príkladmo uviedol niektoré rozhodnutia súdov a priznávané čiastky nemajetkovej ujmy s popisom príbuzenského pomeru, prípadne iných okolností. S ohľadom na ním spomenuté rozhodnutia považoval požiadavku žalobcov pri zohľadnení ich rodinných väzieb za neprimerané vzniknutej ujme. Záverom dodal, že je potrebné prihliadnuť aj na výšku odškodnenia, ktoré je poskytované pozostalým v súvislosti s úmrtím ich blízkej osoby v dôsledku úmyselného násilného trestného činu podľa zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov. Uviedol, že v roku 2021 bola maximálna výška odškodnenia – 50-násobok minimálnej mzdy – v sume 31 150 EUR, a to pre všetkých pozostalých. Odškodnenie žalobcov v súhrnnej výške 120 000 EUR preto považoval za nepomerne vyššie, než aké by bolo poskytnuté pozostalým v súvislosti s úmrtím ich blízkej osoby v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, ktorí častokrát musia ďalej žiť s vedomím, že ich blízka osoba pred smrťou zažívala mučivé pocity, bolesť a strach.

4. Žalobcovia v replike zo dňa 04.01.2024 zotrvali na podanej žalobe v celom rozsahu. Čo sa týka navrhovaných výsluchov žalobcov, mali za to, že títo najlepšie vedia vyjadriť ako každého z nich zasiahla strata blízkej osoby. Tieto výsluchy považovali za nevyhnutné. Popísali aj postavenie osôb, ktorých výsluchy navrhli - svedkyňa N. M. K. je kolegyňa nebohého z práce, svedkyňa H. K. je sestrou žalobkyne v 1. rade, svedkovia O. J. a O. J. sú kamaráti nebohého a svedkyňa E. B. je manželkou žalobcu v 3. rade. Námietku žalovaného o spoluzavinení nebohého považovali za nedôvodnú. V tomto smere navrhli doplniť dokazovanie pripojením trestného spisu Okresného súdu Prešov sp. zn. 3T/84/2022 a zároveň navrhli, aby súd oboznámil závery znaleckých posudkov znalcov z odboru dopravy a súdneho lekárstva, ktoré by mali byť súčasťou trestného spisu. Čo sa týka samotnej výšky nemajetkovej ujmy, aj žalobcovia poukázali na viaceré rozhodnutia súdov o výške nemajetkovej ujmy pri úmrtiach príbuzných v dôsledku dopravných nehôd. Záverom dodali, že odškodnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nemožno zamieňať s odškodnením obete násilnej trestnej činnosti podľa zák. č. 274/2017 Z.z., kde štátu supluje „ochranu a podporu obetí formou dostupnejšieho odškodnenia“. Povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má ale úplné iný komerčný princíp i základ, kde má dôjsť k úplnej náhrade vzniknutej ujmy a škody (viď aj ochrana poškodených v zmysle Smernice 2009/103/ES, Smernice 2021/2118 i Smernice 2000/26/ES). Ak žalovaný uvádzal komparácie, tak žalobcovia poukázali na veľmi nízku uplatnenú hodnotu v porovnaní so škodou v zmysle zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 16.01.2024 zotrval na návrhu, aby súd žalobu zamietol. Námietku žalobcov vo vzťahu k spoluzavineniu nebohého na ujme, spočívajúcu v tvrdení, že žalobcovia neboli účastníkmi dopravnej nehody, považoval žalovaný za irelevantnú. Žalovaný sa vyjadril i k rozhodovacej praxi súdov, na ktorú poukázali žalobcovia, kde pozostalým boli priznávané nároky vo výške od 23 000 EUR do 50 000 EUR a argumentoval, že nimi prezentovaná rozhodovacia prax je z rokov 2011 až 2016, pričom súčasná rozhodovacia prax súdov priznáva pozostalým nároky na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v podstatne nižších sumách, ako to bolo v rokoch, na ktoré žalobcovia poukazujú. Rozhodovaciu prax súdov, na ktorú poukázali žalobcovia, považoval žalovaný za už prekonanú.

6. Súd nariadil vo veci termín pojednávania na deň 15.03.2024. K veci si súd pripojil aj spis tunajšieho súdu sp. zn. 3T/84/2022.

7. Podaním zo dňa 11.03.2024 žalovaný oznámil, že po oboznámení sa s obsahom pripojeného trestného spisu netrvá na výsluchu svedkov spolujazdcov N. B. a J. B. ku skutkovým okolnostiam prípadu, pretože tieto vyplývajú z trestného spisu.

8. Súd na pojednávaniach dňa 15.03.2024 a 23.07.2024 vykonal vo veci dokazovanie listinnými dôkazmi predloženými stranami (na čl. 6 trestný rozkaz Okresného súdu Prešov č.k. 3T/84/2021 - 291 zo dňa 16.08.2023 spolu s doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti na čl. 8, na čl. 8 rubovej strane časť rodného listu E. B., na čl. 9 úmrtný list E. B., na čl. 9 rubovej strane rodný list žalobcu v 3. rade, na čl. 10 rodný list žalobcu v 4. rade, na čl. 10 rubovej strane a čl. 11 sobášny list žalobcov v 1. a 2. rade, na čl. 11 rubovej strane výsledok overenia poisťovateľa podľa EČV, na čl. 34 relácia dopravnej polície o priebehu dopravnej nehody zo dňa 14.06.2022), spisom tunajšieho súdu sp. zn. 3T/84/2022, výsluchmi žalobcov v 1. až 4. rade a výsluchmi svedkov N. M. K., O. J., O. J., H. K., E. B. a H. I., oboznámil sa so skutkovými tvrdeniami strán sporu i s ostatným obsahom spisu a na základe tvrdení strán sporu a vykonaného dokazovania súd zistil nasledovný skutkový stav:

9. Dňa 20.05.2022 o 18:20 hod. došlo k tragickej dopravnej nehode na ceste III/3174 medzi obcou Jakubovany a mestom Sabinov, ktorú spôsobila vodička H. I., nar. XX.XX.XXXX, ktorá ako účastník cestnej premávky a súčasne ako vodič motorového vozidla porušila ustanovenia § 16 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pretože počas toho ako viedla motorové vozidlo značky Volkswagen Golf s ev. č. J. v smere jazdy od obce Jakubovany do mesta Sabinov, počas prejazdu križovatkou tvaru „T“, do ktorej prichádzala z vedľajšej cesty, rýchlosť jazdy neprispôsobila svojím schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, ani stavu a povahe vozovky, následkom čoho došlo k prejdeniu predmetného vozidla do protismerného jazdného pruhu, kde došlo k zrážke s protiidúcim bicyklom, ktorý v tom čase viedol E. B., nar. XX.XX.XXXX, pričom následkom zrážky a následného nárazu cyklistu do prednej časti motorového vozidla utrpel menovaný E. B. poranenia, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou, a to pomliaždenie až rozdrvenie mozgu s vnútrolebečným zakrvácaním pri zlomeninách kostí lebečnej klenby a spodiny, ktorým na mieste dopravnej nehody podľahol. Z trestného rozkazu Okresného súdu Prešov č.k. 3T/84/2022—291 zo dňa 16.08.2023 vyplýva, že vodička bola odsúdená za spáchanie prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona a bol jej uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 3 rokov. Zároveň bol vodičke uložený trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel v trvaní 5 rokov. Z titulu náhrady škody spôsobenej poškodenému Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s. ju súd zaviazal zaplatiť poškodenému sumu 2 002,36 EUR do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Poškodených – žalobcov v 1. a v 3. rade odkázal s uplatneným nárokom na náhradu škody na civilný proces.

10. Z nesporných skutkových tvrdení žalobcov vyplýva, že nebohý E. B. bol najstarším synom žalobcov v 1. a 2. rade a najstarším bratom žalobcov v 3. a 4. rade. Tieto príbuzenské vzťahy vyplývajú aj z rodných listov a sobášneho listu na čl. 8 rub, čl. 9 rub až čl. 11.

11. Medzi stranami sporu neboli sporné skutkové otázky ohľadom skutkového deja nehody a jej následkov tak, ako sú popísané v trestnom rozkaze tunajšieho súdu sp. zn. 3T/84/2022 zo dňa 16.08.2023. Žalovaný sprvoti namietal spoluzavinenie nebohého E. B. na spôsobenej ujme v dôsledku toho, že nebohý použil ako cyklista prilbu. S ohľadom na závery vyplývajúce zo spisu v trestnom konaní, ale žalovaný upustil od námietky spoluzavinenia nebohého.

12. Z trestného spisu sp. zn. 3T/84/2022, konkrétne zo znaleckého posudku č. 074/2022 (MUDr. Peter Popaďák, PhD.) a č. 022/2022 (MUDr. Tibor Mátyás) vyplýva, že aj keby mal E. B. počas dopravnej nehody ochrannú prilbu na hlave, tak by u neho aj tak došlo k vzniku poranenia smrteľného pre všeobecnú povahu. Na základe záverov predmetného znaleckého posudku možno konštatovať, že na strane neb. E. B. nebola žiadna spoluúčasť na zavinení následkov dopravnej nehody.

13. Medzi stranami sporu taktiež nebolo sporné, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov v 1. až 4. rade a že žalovaný bol v čase dopravnej nehody dňa 20.05.2022 poisťovateľom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zn. Volkswagen Golf EČV: J., o čom svedčí aj žalobcami predložený výsledok overenia poisťovateľa podľa EČV.

14. Z výpovede žalobcov v 1. až 4. rade vyplynulo, že neb. E. B. býval so žalobcami v 1., 2. a 4. rade v spoločnej domácnosti, a to neďaleko bydliska žalobcu v 3. rade. V čase nehody mal 41 rokov, nemal partnerku, ani deti. Z výpovede všetkých žalobcov i svedkov, okrem H. I., vyplynulo, že nebohý E. bol nekonfliktnej, dobrosrdečnej povahy, vždy ochotný pomôcť, preto mal s každým dobré vzťahy. S nikým sa nehádal, nikdy nebol agresívny, bol empatický, snažil sa v ľuďoch vidieť to dobré a pomáhať všetkým. Bol pravidelným darcom krvi. Svedkyňa N. M. K. vo svojej výpovedi uviedla, že bol by prvý, ktorý by vodičke odpustil, lebo vždy sa snažil nájsť v ľuďoch to dobré.

15. Z výpovede žalobkyne v 1. rade vyplynulo, že ju tragédia veľmi zasiahla, pretože už nemá radosť zo života, z nasledujúceho dňa. Stratila zmysel života a utieka sa k viere, ktorá jej pomáha. Z výpovede žalobkyne v 1. rade, ale i ostatných žalobcov a svedkov vyplynulo, že žalobkyňu v 1. rade smrť E. B. zasiahla najviac spomedzi všetkých. Odrazilo sa to i na jej vzhľade, pretože výrazne schudla, nechutilo jej jesť. Potvrdila to i svedkyňa E. B. a žalobca v 3. rade. Z výpovede žalobkyne v 1. rade ešte vyplynulo,

že hoci navštívila aj lekára, nechcela vec riešiť tabletkami na chuť do jedla. Z výpovede žalobkyne v 1. rade ďalej vyplynulo, že nebohý im pomáhal s obhospodarovaní domu a záhrady, pomáhal v domácnosti a aj finančne prispieval na chod domácnosti sumou 100 EUR mesačne, hoci naňho neboli finančne odkázaní. Nebohý pomáhal žalobcovi v 3. rade s výstavbou rodinného domu.

16. Z výpovede žalobcu v 2. rade vyplynulo, že tento mal so synom výborný vzťah. Nebohý im pomáhal v domácnosti a trávil s rodičmi najviac času, keďže nemal vlastnú rodinu ako žalobcovia v 3. a 4. rade. Žalobca v 2 rade má od pohrebu aj zdravotné problémy so srdcom. S nebohým mali rovnaké záujmy ohľadom športu, ktoré aktuálne už nemá s kým tak zdieľať. Po tom, čo žalobca v 2. rade prestal pracovať na turnusy a nastúpil do dôchodku, sa ich vzťah ešte zlepšil, pretože boli častejšie spolu. Žalobca v 2. rade sa vždy mohol na svojho najstaršieho syna spoľahnúť, keď čokoľvek potreboval. Čo sa týka finančnej odkázanosti na nebohého, žalobca v 2. rade uviedol, že až aktuálne, kedy sú na dôchodku, by im nebohý vedel vypomôcť aj finančne.

17. Z výpovede žalobcu v 3. rade vyplynulo, že vzhľadom na dvojročný vekový rozdiel si boli s nebohým bratom veľmi blízky. Bol to nielen jeho brat, ale kamarát. Žalobca v 3. rade bol aj krátko po nehode na mieste nehody, videl tam nebohého ležať a stále sa mu tieto obrázky vracajú. Dosvedčil, že mamu nehoda výrazne zasiahla, schudla 10 kíl a stále, keď sa spomenie nejaká spomienka ohľadom Jozefa, tak mama začne plakať. Nebohý E. chodil žalobcovi v 3. rade pomáhať nielen so stavbou domu, ale i pomáhať na dvor. Mal dobrý vzťah i s jeho manželkou a deťmi. Žalobca v 3. rade tiež uviedol, že čo sa týka vzťahu medzi žalobcom v 4. rade a nebohým, tak nakoľko títo bývali v spoločnej domácnosti, tak mali veľmi dobrý vzťah, stále boli spolu, či ráno, pred prácou, či večer, po práci. Nebohý mal so žalobcom v 4. rade spoločné koníčky, predovšetkým hokej, ktorý chodili sledovať aj do Prešova. Párkrát bol s nimi aj žalobca v 3. rade. S nebohým bol žalobca v 3. rade takmer každý deň i napriek tomu, že spolu už nebývali v spoločnej domácnosti, pretože žalobca v 3. rade býva iba cca 200 metrov od rodičovského domu. Nehoda zanechala na žalobcovi v 3. rade hlavne dôsledky psychického charakteru, súvisiace aj s tým, že sa mu mesiac, možno aj dva ťažšie spávalo, a to sa niekedy stane i teraz.

18. Z výpovede žalobcu v 4. rade vyplynulo, že nebohý E. bol o 9 rokov starší a keďže otec pracoval turnusovo a mama tiež chodila do práce, tak nebohý E. napríklad chodieval po žalobcu v 4. rade aj do škôlky. Častejšie sa vtedy vídaval s bratom E., než s otcom. Vzhliadal k nemu, imponovala mu jeho nekonfliktná dobrosrdečná povaha. Ich spoločným záujmom bol šport, E. mu často referoval čerstvé výsledky. Z výpovede žalobcu v 4. rade ešte vyplynulo, že mama smrť E. veľmi ťažko znáša a ťažko sa s tým vysporadúva. Často ju vidí samú sedieť v Jozefovej izbe. Popísal ale tiež, že otec to znáša možno ťažšie v tom, že sa nemá ani komu vyrozprávať, drží to v sebe. Sám posúdil, že pre rodičov je to oveľa horšie. Vyhodnotil tiež, že sa spoliehal na to, že aspoň E. ostane doma pomáhať rodičom po tom, keď žalobca v 4. rade dostavia dom a s rodinou sa odsťahuje.

19. Z výpovede žalobcov, predovšetkým ale žalobkyne v 1. rade i z výpovede svedkyne H. I. vyplynulo, že táto sa žalobcom ospravedlnila v liste, ktorý im zaslala v septembri. Na tento list reagovala iba žalobkyňa v 1. rade v decembri pred Vianocami, kde jej v mene celej rodiny uviedla, že jej odpúšťajú a nevylučovala aj osobné stretnutie. Žalobkyňa v 1. rade zanechala aj svoje telefónne číslo. Žalobkyňa tak učinila, pretože nechcela natrvalo žiť s tým, že by neodpustila danú vec. Z výpovede žalobcu v 3. rade a svedkyne H. I. vyplynulo, že pomoc rodine B. ponúkal bezprostredne po nehode i opakovane otec H. I.. Z výpovede žalobcu v 3. rade vyplynulo, že otec H. I. ho niekoľkokrát kontaktoval, pretože chcel napríklad zaplatiť náklady za pohreb a podobne, ale to odmietli.

20. Svedkyne N. M. K. i E. B. svojimi výpoveďami potvrdili veľmi dobré, priam nadštandardné rodinné vzťahy medzi žalobcami a nebohým, že šlo o súdržnú rodinu, pričom každý zo žalobcov bol v každodennom, prípadne takmer každodennom kontakte s nebohým. Svedkovia O. a O. J. vypovedali o dobrej povahe nebohého a potvrdzovali, že dobré vzťahy medzi bratmi žalobcami v 3. a 4. rade a nebohým a že im nebohý pomáhal či už so stavbou rodinných domov, alebo v živote ako takom. Svedok O. J. pritom uviedol, že nebohý E. bol akoby mentorom žalobcu v 4. rade, snažil sa ho viesť na tie správne chodníčky a byť mu poruke.

21. Zistený skutkový stav súd posúdil podľa nasledovných právnych noriem:

22. Podľa čl. 19 odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

23. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

24. Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

25. Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

26. Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

27. Podľa § 427 ods. 1 a 2 OZ fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

28. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“) tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len "kancelária").

29. Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

30. Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu
a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci,
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
d) ušlého zisku.

31. Podľa § 4 ods. 4 zákona o PZP poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

33. V prvom rade sa žiada uviesť, že žalovaný je v tomto spore pasívne vecne legitimovaným subjektom, ktorému svedčí hmotnoprávna povinnosť vychádzajúca z § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o PZP. Škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, ktorého poisťovateľom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bol žalovaný, a to bez ohľadu na to, s akým výsledkom bolo ukončené trestné stíhanie vedené voči vodičovi motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda. Žalovaný svoju pasívnu vecnú legitimáciu v spore ani nenamietal, akceptoval ju. Pre úplnosť sa žiada dodať, že v súčasnej dobe je možné uvedený záver považovať za už ustálenú súdnu prax (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29.10.2018, sp. zn. 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018, ale aj mnoho ďalších,

z ktorých súd už iba príkladmo vymenúva spisové značky sp. zn. 2Cdo/41/2018, 2Cdo/52/2018, 2Cdo/131/2018, 3Cdo/24/2018, 3Cdo/174/2019, 4Cdo/91/2018, 6Cdo/207/2017, 6Cdo/226/2017). Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 8/2018 ako judikát R61/2018 jednoznačne uzavrelo, že „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Po tomto zásadnom rozhodnutí najvyšší súd nevydal meritórne rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. K dotknutej právnej úprave a extenzívnemu výkladu pojmu „škoda“ sa vyjadril aj Ústavný súd SR vo svojom uznesení z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, v ktorom sa venoval a dáva odpovede na všetky ťažiskové námietky, ktoré sa opakovali v týchto typoch sporu zo strany poisťovní, a teda objasnil aplikáciu a účinky smerníc Európskeho parlamentu a Rady, chápanie pojmu „škoda“ v slovenskej civilistike, ale aj eurokonformný spôsob výkladu slovenskej právnej úpravy s tým, že uzavrel, že výklad pojmu „škoda“ je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Eurokonformný extenzívny výklad pojmu „škoda na zdraví“, upraveného v § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP je tiež vyhodnotený ako súladný s Ústavou SR Ústavným súdom SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17.8.2016. Otázka zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri dopravnej nehode bola judikovaná aj Súdnym dvorom Európskej únie, a to rozsudkami vo veci Haasová C-22/12 a vo veci Drozdovs C-277/12. Vzhľadom na nespornosť tejto otázky, súd nepovažuje za potrebné rozvláčnejšie odôvodňovať svoj záver o pasívnej vecnej legitimácii žalovaného v danom spore.

34. Vo veci nebolo sporné, že nehodu, v dôsledku ktorej došlo k smrti blízkeho príbuzného žalobcov v 1. až 4. rade – E. B. zavinila vodička H. I., ktoré viedla motorové vozidlo zn. K. L. M.: J.. V dôsledku smrti E. B. nesporne došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného na základe ustanovenia § 11 a nasl. OZ. Rozporovaná zo strany žalovaného bola skôr intenzita tohto zásahu a skutočnosť, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch sa má uplatniť iba v prípadoch, ak nepostačuje morálne zadosťučinenie.

35. Súčasťou súkromia je aj rodinný život zahrňujúci najmä právo fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzájomné vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie a zásahy do rodinných vzťahov možno kvalifikovať ako neoprávnené zásahy do práva na súkromie a rodinný život súkromnej osoby.

36. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že medzi žalobcami a nebohým E. B. boli výborné vzťahy. Šlo o nadštandardne súdržnú rodinu. Vzhľadom na skutočnosť, že nebohý nemal partnerku, ani deti, mal o to silnejšie vybudované sociálne, citové, morálne, či duchovné vzťahy v rámci súkromného a rodinného života so žalobcami, prosto nadštandardné vzťahy so svojimi rodičmi a bratmi, s ktorými sa každý (prípadne so žalobcom v 3. rade takmer každý) deň vídal. V dôsledku zavinenej smrti E. B. došlo k neoprávnenému zásahu do týchto osobnostných práv žalobcov. Každý jednotlivý vzťah žalobcov v 1. až 4. rade s nebohým sa v dôsledku jeho zavinenej smrti nečakane pretrhol a žalobcovia v 1. až 4. rade náhle stratili možnosť rozvíjať ich výborné vzťahy s nebohým. Následky sú trvalé, neodstrániteľné a neodčiniteľné. Možno konštatovať, že každého zo žalobcov smrť ich príbuzného E. B. šokovala a ochromila a každý z nich sa doposiaľ snaží vyrovnať s touto stratou, pričom z ich výpovedí i výpovedí svedkov – predovšetkým N. M. K., H. K. a E. B. vyplynulo, že im to ide iba veľmi sťažka vzhľadom na to, že E. B. bol pre nich vzhľadom na jeho morálne a povahové črty a dennodenný kontakt nepostrádateľný. Rodičom – žalobcom v 1. a 2. rade, ale i žalobcovi v 4. rade, ktorí bývali s nebohým v spoločnej domácnosti, sa pochopiteľne iba ťažko prinavracia do pôvodného pokojného a šťastného spolunažívania v dome, pričom zrejme sa nikdy neprinavráti úplná radosť zo života, keďže im v dome chýba a prirodzene pravidelne vnímajú, že jeho izba je prázdna. Vzťah žalobcov v 1. a 2. rade ako rodičov k nebohému pritom možno hodnotiť ako najbližší príbuzenský, pretože E. B. si nestihol založiť vlastnú rodinu, a teda jeho najbližšími zostali najmä rodičia. Následne vzťah žalobcov v 3. a 4. rade ako bratov nebohého možno prirodzene kvalifikovať ako súrodenecký o čosi menej intenzívny. Navyše obaja žalobcovia v 3. a 4. rade už mali založené vlastné rodiny, v rámci ktorých si vybudovali pevnejšie a bližšie sociálne a citové väzby než s nebohým E. B.. Vzťahy s nebohým však naďalej udržiavali na nadštandardnej

úrovni. Boli v dennom, resp. takmer dennom kontakte. I z výpovedí žalobcov samotných vyplynulo, že títo hodnotia ako najzávažnejšiu ujmu na strane žalobcov v 1. a 2. rade ako rodičov. Opätovne ale možno konštatovať, že všetci žalobcovia prežívajú i v súčasnosti každý svojím spôsobom opakovane traumu, utrpenie, smútok, úzkosti, a to v najväčšej intenzite rodičia nebohého – žalobcovia v 1. a 2. rade. Vzhľadom na výpovede žalobcov súd vyhodnotil, že každý zo žalobcov ešte stále, i po vyše dvoch rokoch od nehody, prechádza určitými fázami trúchlenia, čo je prirodzené práve v prípade vybudovaných silných väzieb medzi nebohým a pozostalými.

37. Súd má predovšetkým vzhľadom na rozsah spôsobenej ujmy za to, že nie je dostatočné morálne zadosťučinenie (napr. vo forme ospravedlnenia sa vodičky žalobcom, resp. odsúdenia vodičky v trestnom konaní) a je na mieste poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. I keď, uvedená snaha o morálne zadosťučinenie zo strany vodičky H. I., či jej otca a snaha i o prípadnú finančnú pomoc nemôže podľa názoru súdu zostať bez povšimnutia a nemožno ju nezohľadniť pri stanovení sumy nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z výpovede žalobcu v 3. rade pritom vyplynulo, že pomoc vodičky, resp. jej otca opakovane odmietli.

38. Z Občianskeho zákonníka vyplýva, že pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch má súd zohľadniť závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti. Rozhodovanie o výške nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade smrti blízkej osoby je mimoriadne náročné, pretože vo vnútri každej rodiny dochádza k vzniku neopakovateľných, jedinečných, individuálnych vzťahov, ktoré je i pre samotné zasiahnuté osoby častokrát ťažké obsiahlo popísať. Smrť člena rodiny spôsobuje následné pretrhnutie týchto väzieb vo vnútri rodiny, pričom často nemusí byť pre členov rodiny ľahké exaktne popísať, v čom ich vzťahy boli jedinečné, v čom vynikali, alebo ako sa ich výnimočnosť prejavovala v bežnom živote, zvlášť, ak ide o rodiny, v ktorých sa nadštandardné vzťahy v rodine považujú za prirodzené, bežné zdravé rodinné prostredie (teda, aby to súd uviedol jednoduchšie, častokrát príbuzní v takýchto prípadoch ani nevedia kvetnato vypovedať o ich nadštandardných rodinných vzťahoch a vybudovaných väzbách, pretože sa domnievajú, že sú v každej rodine bežné a prirodzené na takejto úrovni – že príbuzní spolu denne komunikujú, stretávajú sa, trávia voľný čas, nezištne si pomáhajú a podobne). Zásah do súkromného a rodinného života vníma každá osoba inak, je to individuálne, pričom intenzita zásahu vychádza i z vnútorného prežívania každej osoby a z jedinečnosti vybudovaných vzťahov. Posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy nemožno v žiadnom prípade znevažovať tým spôsobom, aby bola vnímaná ako „cena ľudského života“. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu zomrelého, ale pokúsiť sa nahradiť pozostalým nemateriálnu ujmu, prejavujúcu sa v ich konkrétnych subjektívnych pocitoch. Žiadna suma súdom priznaná nemusí byť vnímaná ako dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, aby nahradila život človeka. Jej účelom a zmyslom je zmiernenie následkov vzniknutej ujmy, táto má umožniť tzv. „citové obveselenie“. Nemá byť zábezpekou, zdrojom obživy, ani náhradou príjmu (nejde o náhradu za vdovský dôchodok, sirotské a podobne). Pri smrti blízkej osoby žiadna suma, ani vysoká, ani nízka, nemôže byť dostačujúcim ekvivalentným prostriedkom ochrany osobnosti. Napriek tomu súd musí na základe určitých objektivizovateľných kritérií určiť jej primeranú výšku. V tejto citlivej otázke nie je možnosť voľnej úvahy súdu neobmedzená. Je potrebné rešpektovať princíp legitímneho očakávania, a to nielen na strane poškodených, ale aj na strane povinného subjektu. To znamená, že aj rozhodovanie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy musí rešpektovať určitú líniu rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k obdobným porušeniam individuálnych rodinných vzťahov. Zároveň má výška nemajetkovej ujmy v každom jednom prípade napĺňať princíp spravodlivosti, a tak je potrebné pružne reagovať na najrôznejšie okolnosti jedinečné pre ten-ktorý prípad.

39. K otázke, komu patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/265/2009 z 17.2.2011 okrem formulácie všeobecných kritérií naznačil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy patrí len najbližším príbuzným, manželovi a deťom, a ak ich niet, rodičom. Na druhej strane však Najvyšším súdom SR formulované všeobecné kritéria vedú k tomu, že okruh oprávnených osôb možno rozšíriť a náhradu nemajetkovej ujmy priznať i v širšom, bližšie nekonkretizovanom okruhu príbuzných osôb. Je vecou úvahy súdu, akého okruhu osôb sa má vyššie uvedené odškodnenie týkať. Aj z judikatúry možno vysledovať, že by to mali byť iba osoby, ktoré boli so zomrelým pred jeho smrťou vo veľmi úzkych rodinných, ekonomických a spoločenských väzbách. Medzi také osoby v závislosti od konkrétnych okolností spočívajúcich na vzťahových väzbách, forme spolunažívania a zdieľania súkromia v tej-ktorej rodine, ktoré treba naozaj citlivo posúdiť, môžu patriť aj súrodenci, starý rodičia, vnúčatá alebo iná blízka osoba zomrelého.

40. S poukazom na uvedený okruh potenciálnych poškodených, ktorým môže patriť právo na náhradu nemajetkovej ujmy, súd pri zvážení konkrétnych okolností v tomto prípade dospel k záveru, že všetci žalobcovia vzhľadom na už popísané väzby spĺňajú istú formu bližšieho, užšieho vzťahu k zosnulému odôvodňujúcu priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Všetci žalobcovia boli vzhľadom na spôsob fungovania ich rodiny naozaj v dennom kontakte so zosnulým. Súd však samozrejme pri určovaní konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy pre každého zo žalobcov zohľadnil stupeň príbuzenstva a intenzitu toho-ktorého vzťahu so zosnulým.

41. Pri určovaní výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd v súlade s ustálenou súdnou praxou považoval za potrebné prihliadnuť na kritériá, ktoré zosumarizoval už Ústavný súd ČR v rozhodnutí I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015. Ten v bode 53. citovaného rozhodnutia ako okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného uviedol a) intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Následne v bode 54 odôvodnenia za okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodcu zásahu) označil a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) mieru zavinenia, ev. mieru spoluzavinenia usmrtenej osoby.

42. Čo sa týka okolností na strane zodpovednej osoby, tak z výpovede svedkyne H. I. vyplynulo, že zo spôsobenia dopravnej nehody, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu, zostala sama paralyzovaná. Svoje konanie ľutuje a z výpovede vyplynulo, že ju ťaží pocit viny a dlhu voči rodine nebohého, pričom s týmto sa bude doživotne vysporadúvať. Utrpela posttraumatickú stresovú poruchu. Čo sa týka morálneho zadosťučinenia, žalobcom sa ospravedlnila v liste, pretože sa nedokázala s nimi osobne stretnúť a pozrieť sa im do očí. O nápravu, či pomoc sa snažil i jej otec, ktorý žalobcom ponúkal i finančnú pomoc. Sama pôvodkyňa zásahu je študentkou bez príjmu a finančne ju podporujú rodičia. Pri vyšetrovaní nehody nebolo zistené spoluzavinenie zosnulého príbuzného žalobcov. Čo sa týka potreby zohľadnenia majetkových pomerov na strane pôvodcu zásahu, tu súd považuje za potrebné vyzdvihnúť skutočnosť, že súd pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemôže iba z titulu toho, že na strane žalovaného stojí poisťovňa, pristupovať k iným výškam náhrad nemajetkovej ujmy, ako by tomu bolo v prípade, že by na strane žalovaného stála samotná osoba, ktorá spôsobila zásah do osobnostnej sféry žalobcov. Nie je na mieste, aby súd diferencoval výšku náhrad nemajetkovej ujmy pre prípady, kedy je žalovaným samotný pôvodca zásahu – v danom prípade fyzická osoba a kedy je žalovaným aj alebo iba poisťovňa, ktorá samozrejme disponuje väčším kapitálom, než bežná fyzická osoba.

43. Čo sa týka okolností na strane žalobcov ako „poškodených“, intenzitu ich vzťahov s nebohým už súd popísal v predchádzajúcich odsekoch (10., 14. až 20., ako aj v odseku 36. tohto odôvodnenia). V dôsledku smrti prvorodeného potomka došlo u žalobcov v 1. a 2. rade k nenapraviteľnej, nezvratnej ujme, za ktorú súd zohľadňujúc jednak kritéria na strane pôvodcu zásahu, ako aj na strane žalobcov považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy síce v nižšej sume, ako žiadali žalobcovia, avšak v najvyššej výške spomedzi žalobcov, a to výške 15 000 EUR. Podľa názoru súdu už táto suma zohľadňuje všetky relevantné okolnosti, na ktoré súd v zmysle vyššie uvedených kritérií prihliadal. Zohľadňujúc rovnaké kritériá, súd pri zohľadnení stupňa príbuzenstva žalobcov v 3. a 4. rade k zosnulému, a teda že ide o bratov zosnulého, berúc do úvahy, že nešlo u nich o bezprostredne najbližšiu rodinnú väzbu (žalobcovia v 3. a 4. rade majú vytvorené vlastné rodiny a súrodenecký vzťah možno hodnotiť tiež na nižšej úrovni než vzťah rodiča a dieťaťa), ďalej zohľadňujúc vek nielen zosnulého v čase nehody, ale i žalobcov v 3. a 4. rade a intenzitu ich vzťahov stále na vysokej úrovni, súd dospel pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy k sume 8 000 EUR pre žalobcu v 3. rade a 9 000 EUR pre žalobcu v 3. rade. K rozdielu v priznanej výške nemajetkovej ujmy u týchto dvoch žalobcov súd dospel predovšetkým zohľadňujúc výpovede žalobcov i svedkov, z ktorých vyplynulo, že žalobca v 4. rade žil v spoločnej domácnosti so zosnulým a mal s ním vybudovaný intenzívnejší vzťah založený aj na spoločných koníčkoch – sledovaní športu a návšteve športových podujatí. Uvedený rozdiel však nemá vyznievať tak, že by vzťahy medzi žalobcom v 3. rade a nebohým boli skutočne na inej úrovni, iba z vykonaného dokazovania podľa názoru súdu vyplynulo, že vzťah medzi žalobcom v 4. rade a nebohým bol intenzívnejší, každodenný a založený aj na spoločných koníčkoch, pričom taktiež vyplynulo, že žalobca v 4. rade k nebohému vzhliadal a v istom období (počas turnusovej práce otca a práce matky) mu vynahrádzal vtedy menej intenzívny vzťah s otcom, či mamou. Súd u všetkých žalobcov prihliadal

na skutočnosť, že títo neboli hmotne odkázaní na zosnulého, avšak nemožno uprieť, že zosnulý mohol byť pre žalobcov v 1. a 2. rade i finančnou oporou v starobe.

44. Súdu nedá nezopakovať, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch môžu prispieť iba k zmierneniu vzniknutého stavu a je nepochybné, že nečakaným, šokujúcim úmrtím blízkeho príbuzného došlo k závažnému zásahu do práva žalobcov na ochranu osobnosti spočívajúcu v obmedzení ich súkromného a rodinného života. Smrťou zosnulého bola narušená celistvosť ich rodiny. Následky tohto činu sú trvale neodstrániteľné a ochudobnenie v citovej oblasti je nenapraviteľné, pričom presný finančný ekvivalent za ľudský život nie je možné určiť a to nie je ani cieľom tohto konania. Rovnako možno skonštatovať, že vykonávanie rozsiahlejšieho dokazovania ohľadne následkov, ktoré spôsobila smrť blízkeho a milovaného človeka je nadbytočné, pretože bez akýchkoľvek pochýb možno už pri bežných fungujúcich rodinných vzťahoch konštatovať, že už samotným úmrtím blízkeho dochádza u pozostalých k závažnému zásahu do práv na ochranu osobnosti.

45. Čo sa týka komparácie s inými rozhodnutiami súdov, možno konštatovať, že rozptyl rozhodovacej činnosti vo veciach nemajetkovej ujmy je skutočne veľký. Príkladmo súd uvádza nasledovné rozhodnutia súdov vo veciach týkajúcich sa náhrad nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým smrťou blízkej osoby pri dopravnej nehode:
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/77/2009 zo dňa 27.10.2010 – nemajetková ujma 3 x 6 638,78 EUR za zásah do práv rodičov a súrodenca v dôsledku smrti syna/brata pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo/154/2010 zo dňa 28.10.2010 – nemajetková ujma 2 x 17 000 EUR za zásah do práv rodičov v dôsledku smrti ich dcéry pri dopravnej nehode spôsobenej stavom vozovky;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/139/2011 zo dňa 30.10.2012– nemajetková ujma 2 x 15 000 EUR za zásah do práv rodičov v dôsledku smrti chodkyne (dcéry), zrazenej na prechode pre chodcov + 2 x 2 000 EUR za zásah do práv súrodencov;
- rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 14Co/339/2011 zo dňa 20.11.2012 – 8 600 EUR za zásah do práv rodičov v dôsledku smrti ich syna pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 1MCdo/10/2013 zo dňa 27.01.2016– nemajetková ujma 2 x 8 300 EUR za .zásah do práv rodičov v dôsledku smrti syna pri dopravnej nehode; .
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 3CdoGp/1/2016 zo dňa 14.06.2017 – 2 x 15 000 EUR a 1 x 5 000 EUR za zásah do práv rodičov a súrodenca v dôsledku smrti syna/brata pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/228/2018 zo dňa 27.02.2019 – nemajetková ujma 12 500 EUR a ostatným žalobcom po 7 000 EUR za zásah do práv manžela a detí v dôsledku smrti manželky/matky pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/57/2018 zo dňa 30.04.2019 – 18 000 EUR za zásah do práv manželky v dôsledku smrti manžela pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/219/2021 zo dňa 24.03.2022 – nemajetková ujma 1 x 30 000 EUR a 4 x 10 000 EUR za zásah do práv manželky a detí v dôsledku smrti manžela/otca pri dopravnej nehode;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/113/2022 zo dňa 27.06.2023 – nemajetková ujma 2 x 8 000 EUR a 6 x 7 000 EUR za zásah do práv detí v dôsledku smrti ich otca pri dopravnej nehode;
Navyše je tu bohatá rozhodovacia prax súdov nižších stupňov. Výška náhrady nemajetkovej ujmy sa pritom naozaj priznáva aj v pomerne rozsiahlych odchýlkach, a to tak v závislosti od stupňa príbuznosti, ako aj v závislosti od špecifických okolností jednotlivých zohľadňovaných kritérií (povahe zásahu, intenzite zásahu, špecifikám na strane pôvodcu zásahu, i na strane zasiahnutej osoby, či intenzity zasiahnutých vzťahov). Možno ešte príkladmo uviesť napríklad, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 7C/256/2011 - 184 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8C/264/2013 - 223 z 28. októbra 2013 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť otca maloletého dieťaťa vo výške 23 000 EUR, manželke zomrelého vo výške 20 000 EUR a rodičom zomrelého každému vo výške 10 000 EUR (pôvodcom zásahu bola fyzická osoba z dôvodu porušenia pravidiel cestnej premávky). Z rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove možno spomenúť napríklad nedávne rozhodnutie sp. zn. 13Co/66/2023 zo dňa 06.02.2024, v ktorého závere súd v odseku 49. uviedol: „Pokiaľ sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy tak po zohľadnení tejto skutočnosti ohľadom spoluzavinenia poškodených je možné dospieť k záveru, že bez spoluzavinenia poškodených by odvolacím súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy predstavovala sumu cca po 15.000,- eur u rodičov poškodených a u ostatných žalobcov sumu cca 5.000,- eur. Táto výška nemajetkovej pri porovnaní rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je predvídateľná a odzrkadľuje aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov Slovenskej republiky v oblasti rozhodnutí pri priznaní nemajetkových újm pozostalým obetí z dopravných nehôd. V prípade ako bol tento, kedy

sa jednalo o funkčné rodiny, ktoré pred dopravnou nehodou boli charakterizované dobrými vzťahmi medzi jej jednotlivými členmi.“ Vzhľadom na uvedenú judikatúru súd považoval žalobcom priznanú výšku nemajetkovej ujmy za nevybočujúcu z rámca bežne súdmi priznávaných súm nemajetkovej ujmy v obdobných veciach. Pre úplnosť sa ešte žiada sa dodať, že zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov nie je smerodajný pre priznávanie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch a v ňom obsiahnuté limitácie nie sú určené pre náhradu nemajetkovej ujmy, o akej súd koná a rozhoduje v tomto konaní. Predmetná právna úprava a sumy nemajetkovej ujmy, prípadne limity na základe nej stanovené môžu iba poslúžiť pre komparáciu jednotlivých výšok nemajetkovej ujmy.

46. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti, predovšetkým s poukazom na zistený skutkový stav a v rámci neho ujmy na strane žalobcov, súd po zhodnotení relevantných okolností daného prípadu s ohľadom na kritériá pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy priznal obom žalobcom v 1. a 2. rade ako rodičom nebohého náhradu nemajetkovej ujmy vo výške po 15 000 EUR pre každého a žalobcom v 3. a 4. rade ako súrodencom nebohého náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 8 000 EUR a 9 000 EUR. Súd považoval takúto čiastku za primeranú aj s ohľadom na vývoj cien a hodnotu peňazí (infláciu), kde súd predovšetkým zvážil rastúcu mieru inflácie predovšetkým v nedávnom období (cca dvoch - troch rokov – 2021 až 2023).

47. Keďže súd považoval za primeranú nižšiu sumu náhrad nemajetkovej ujmy v peniazoch, než si uplatňovali žalobcovia v podanej žalobe, v prevyšujúcej časti nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy súd žalobu vzhľadom na jej nedôvodnosť zamietol.

48. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

49. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

50. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

51. Pri rozhodovaní o trovách konania súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobcovia boli v základe nároku plne úspešní a rozhodnutie o výške nároku záviselo len od úvahy súdu, preto súd podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu. K tomu podporne súd poukazuje na literatúru, napr. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, str. 926-927, cit. „Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti“. Súd je toho názoru, že v prípadoch, keď rozhodnutie o výške plnenia závisí len od úvahy súdu, pričom súčasne žalobca neuplatňuje výšku plnenia v zjavne nedôvodnej výške, predstavujúcej šikanózny výkon práva, motivovanej len snahou o navýšenie trov konania a nie záujmom na spravodlivom usporiadaní veci, nemožno od žiadneho žalobcu spravodlivo očakávať, aby sa presne „trafil“ do úvahy súdu, pokiaľ ide o výšku plnenia. Preto je namieste priznať plnú náhradu trov konania, ak bol žalobca v základe plne úspešný aj vtedy, ak čo do výšky bol úspešný len v časti. I keď Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie totožné s niekdajším § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré bolo priamym zákonným podkladom pre priznanie plnej náhrady trov konania aj v prípade čiastočného úspechu, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, vyššie uvedené závery právnej teórie a praxe svedčia o tom, že ani v podmienkach novej procesnej úpravy nie je dôvod na ustúpenie od takého záveru. Súd ďalej už len poznamenáva, že tak, ako tomu bolo aj v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p., tak aj v súčasnosti podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s čl. 3 a čl. 4 ods. 2 CSP sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta v takom prípade vypočíta a určí len z výšky súdom priznaného plnenia.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Prešov.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napadá, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov.